

Telegraful Român

Organ național-bisericesc

Abonamentul:

Un an 400 Lei. — Șase luni 200 Lei. — Trei luni 100 Lei. — Pentru străinătate un an 800 Lei. — Pentru America 4 Dolari.

— Ziarul apare Marțea și Vineria —

Prețul inserțiunilor: un șir pe 6 Lei pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă rabatul cuvenit.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației ziarului „Telegraful Român”, Sibiu, Strada Mitropoliei Nr. 45.

Correspondențele

să se adreseze Redacției „Telegraful Român”, Strada Mitropoliei Nr. 45. — Serisor! nefranca se refuză —

— Articole nepublicate nu se înapoiază. —

Cultura economică a poporului nostru și biserica

S'ar părea că cultura economică nu are de-a face cu biserica nimic, fiindcă cea dintâi se ocupă cu viața trupului, iar cea din urmă cu viața sufletului. În realitate însă lucrul stă altfel. Economistii cei mai mari ne spun că biserica creștină are cele mai mari și cele mai valoroase merite pe terenul culturii economice. Mii și mii de preoți creștini au răspândit dragostea de economie printre popoarele nomade, fixându-le pe loc, și dându-le astfel primul impuls spre civilizație și cultură, și toți acești preoți creștini au adus prețioase contribuții la progresul culturii economice.

Însăși sfânta Scriptură este dovada cea mai strălucită, că între biserică și între economie, între arta de-a ști culege bine toate roadele pământului, este o legătură indisolubilă. Părțile cele mai frumoase ale Scripturii sânt inspirate din fructele și florile câmpului. De aceea este la loc întrebarii, oare biserica noastră este și trebuie să fie și îndrumătoarea credincioșilor ei, sau ba.

Unii dintre teologii noștri sânt de părerea, că acum, după împlinirea întregirii neamului, biserica și preoimea să se ocupe exclusiv de cultura sufletască a poporului, lăsând în seama altor instituții celelalte probleme.

Dacă s'ar generaliza această părere, socotesc că biserica noastră ar fi primejduită, din motivul că această biserică,

deocamdată, trebuie să trăească în mijlocul poporului și să țină cont de toate trebuințele lui trupesti și sufletești.

Prima problemă economică, pe care trebuie să o atace biserica noastră în cadrul ei de activitate, este următoarea:

Poporul nostru, în covârșitoarea lui majoritate, trăește și astăzi în iluzia că economia nu este știință ca toate științele, ci o nefericire grea picată pe capul lui, și că toate celelalte păături sociale o duc mai bine tocmai din motivul că au altă ocupație decât economia.

Și, pe când alte neamuri care înțeleg rostul și tainele economiei, fac progrese din an în an, poporul nostru rămâne pe loc și apoi lucră și acum pământul pe călăpodul strămoșilor, ocolind cărțile și școalele economice.

Nefericirea acestei concepții o simte biserica ce trăește în mijlocul poporului.

Viața se complică fără voia noastră zi de zi, și se face tot mai grea. Poporul nostru, rămas înapoi în cele economice, nu poate face față, pe lângă cea mai mare bunăvoință, cerințelor timpului nou.

În câte lucruri un popor da înainte biserica noastră, fiindcă în drumul ei spre progres este anihilată de starea materială a poporului. Ne trebuie biserici frumoase, ne trebuie fonduri și biblioteci, preoți culti, și câte alte lucruri, iar umerii poporului sânt slabi pentru a purta sarcinile materiale care sânt în mod firesc legate de toate aceste înnoiri.

Serviciu uriaș ar aduce amvonul românesc, dacă dela înălțimea lui s'am putea

infiltra în sufletul poporului convingerea că economia este o știință pe care trebuie să o îmbrățișăm ca toată căldura și energia.

Propaganda pentru școalele economice și pentru cărțile economice trebuie să devie una din principalele preocupări ale predicatorului nostru.

Când se va reuși să ridicăm cultura economică a poporului nostru, cred că am făcut un mare bine și bisericii, pe care un popor bine situat ar putea o urma mai ușor în planurile ei de înălțare. Orce ar spune apostolii infocați, rămâne fapt nerăsturnabil că cultură, progres fără materie nu se poate face.

Cine a avut ochi de văzut și urechi de auzit cu ocazia împărțirii pământurilor, a putut face constatări dureroase.

Văduve de război și orfani ca vai de ei au fost călcați în picioare din seeta grozavă după pământ.

Pământ mult, cât se poate de mult, a cerut țaranul nostru. Și când l-ai întrebat: Cu cine voești să-l lucrezi și cui voești să-l lași, căci casa ți-i pustie de copii, atunci s'a cutremurat și el. Ea! cât de bine am putea de pe amvon să împreunăm cele sufletești cu cele economice. Înzădar vorbești țaranului teoreticește despre folosul copiilor, dar când e vorba de pământ pe care dorește el din tot sufletul să-și statorească familia și neamul, aici ai cuvântul din plin, binevestitorul. Aici e la loc gura de aur. Pământul fără copii nu are rost, este numai o nălucă trecătoare. Pământul cere urmași, cere continuitate, fiindcă altcum așa e pământul al tău ca

FOIȘOARA

leoane din viața bisericii

— Anul 1804 —

(Urmare)

1107. Radu Tempea, directorul școalelor numite de datul 16 Noembrie pres. 28 aceeași lună a. c. înștiințează, precum pe termen de 40 de zile cugetă a călători în districtul Brașovului pentru cercetarea și întemeierea școalelor de acolo, lăsând pentru atuncia în locul său pentru învățători candidații de preoți pe fratele său Nicolae Tempea, dascălul de normă de aici, cerând mai încolo să se porunciască protopopului din acel ținut ca la întemeierea școalei sau facerea esamenului după cuviință să vină și el de față precum întâmplătoare trebă de l-ar potti, mână de ajutor să-i dea.

Interimul administratorului din protopopiatul Brașovului Radu Verzea să se porunciască, ca pofit fiind de cătră reprezentanșul director atât la facerea esamenelor să meargă de față cât și de almințirea la întemeierea școalelor și într'alte întâmplătoare trebă școlasticești după cuviință să-i fie într'ajutor, despre care și repre-

zentanșul director întru respuns cu acel mai încolo adăos să se înștiințeze că cu prilejul întoarcerii sale despre mergerea înainte (progrus) întru cugetata întemeiere a școalelor, precum și în învățătura pruncilor cu prilejul facerei esamenului descoperită Consistoriului încă să l'informăluiască.

Din actele acestea putem stabili următoarele:

1. Școalele normalicești naționale erau școale confesionale ortodoxe române.

2. Înstituirea de director asupra acestor școale o făcea guvernul de atunci după prealabila încunoștințare și opinia dela consistoriul de atunci.

3. Înstituirea de dascăli, disciplinarea și amânarea lor o făcea Consistoriul prin directorul școalelor.

4. Inspecția și controla asupra învățământului era în competența consistoriului și atât despre mersul învățământului cât și despre esamenele anuale și în general despre viața din școale consistoriul primea rapoarte dela directorul școalelor și dela protopopi.

5. Elevii școalelor erau conduși în fiecare zi la biserică prin dascăli școalelor.

6. Învățătorii dela școale erau toți de legea noastră, și ei era obligați să facă oficiul de cantor în biserică.

7. Nici o schimbare în personalul școalei nu se făcea fără intervenirea, fără știrea, și fără aprobarea bisericii.

Era deci încă la începutul veacului al 19-lea, când noi nu aveam episcop, când curgea luptă aprigă, de a se da bisericii noastre episcop român, cu locuința aici între noi permanent, încă de pe timpul acela era bine stabilit raportul dintre biserică și școala confesională.

Raportul acesta intim dintre biserică și școală s-a normat mai târziu prin legile țării sub fericitul mitropolit Șapuna, școalele s'au organizat după cerințele timpului, școala a fost tinda bisericii, sub aripile bisericii au avut scut, adăpost, mângâiere în era guvernelor, ce au urmat dela 1800 începând până în zilele noastre, când s'a crezut, că ele trebuie scoase de sub scutul bisericii.

al insectelor de o vară, care adună, mănâncă și apoi se duc pe veci.

Ce fericit va fi timpul când credincioșii vor înțelege că idealul nostru nu poate fi pământ mult unuia, și altuia nimic. Pământ puțin, lucrat cu *știință economică*, mai mult plătește, decât pământ mult, lucrat după metoda de acum o sută de ani.

Biserica noastră este biserica *poporală* și în mod natural soarta ei este soarta poporului pe care îl păstorește. Cine se învoiește de menirea bisericii noastre de a ridica cultura economică a poporului, nu are decât să studieze sfânta Scriptură, o mulțime de orânduiri economice, care prin binele temporal doreau să facă cât mai ușor posibil binele veșnic.

Prot. Dr. Ștefan Ciocoran.

Congresul național bisericesc se întrunește în București, conform statutului pentru organizarea bisericii ortodoxe române, în ziua de 14 Octombrie (Sf. Paraschiva) 1926, în sesiune ordinară.

Nr. 7966.

„Crucea roșie“

Societatea națională: «Crucea Roșie» împlinește în cursul acestui an 50 de ani de existență. Din prilejul acestei aniversări, aranjăm serbări în cursul săptămânii 3—10 Octombrie a. c. în țara întreagă cu concursul tuturor organelor publice.

În decursul istoriei de 50 de ani a acestei societăți, s-au petrecut cele mai glorioase fapte ale vieții naționale: războiul independenței din 1877—1878, războiul balcanic din 1913 și războiul mondial al întregirii neamului.

Crucea Roșie a fost însoși neamul românesc în cea mai glorioasă jertfă de sine pentru cauza libertății naționale.

În aceste glorioase războaie, Crucea Roșie a îndeplinit opera samarineanului milostiv, alergând pretutindenea să ducă mângâiere și alinare celor din suferință și durere. Se cade să ne strângem cu toții în jurul acestei societăți participând la serbările ei și sprijinindu-o în toate întreprinderile ei caritative și naționale. Îndemnăm parohiile și pe credincioșii cu dare de mână să se înscrie între membrii acestei societăți.

Sibiu, din ședința Consiliului arhiepiscopesc, dela 23 Septembrie 1926.

Consiliul arhiepiscopesc.

Dela nașterea lor, dela întemeierea lor, de când au luat ele ființă de sub domnia împăratului Iosif al doilea, cătră sfârșitul veacului al 18-lea și până în zilele noastre, dascălii dela școalele noastre aveau să ducă copiii în rând frumos la biserică în Duminică și sărbători, trebuia să cânte în strană, trebuia să asculte de preot, trebuia să dea dovezi, că școala e fca bună a bisericii, că ea stă sub aripa ocrotitoare a bisericii. Preoții și învățătorii în bună înțelegere, mână în mână au lucrat pentru creșterea tinerimei, pentru conducerea poporului la idealul la care am ajuns azi, la întregirea neamului.

Azi școala e luată de sub conducerea bisericii, de 5 ani, și în acest scurt timp de 5 ani, am ajuns, că azi copiii nu mai sunt conduși pretutindenea la biserică, că azi dascălii noștri nu mai cântă în strană la utrenie și la sfânta liturghie, că învățătorul e scos din legătura intimă cu preotul, azi nu mai este împreună lucrare armonică pentru binele neamului.

Se dea Dumnezeu se fie bine, noi ne temem, că nu va fi bine. (Va urma)

Scrisori pastorale

XII.

«Ispitiți dăburile de sunt dela Dumnezeu; că mulți proroci mincinoși au ieșit în lume».

(I Ioan IV, 1.)

Iubli frate,

Noi avem chemarea de mare cinste de a sluji «*întru înnoirea Duhului*» (Rom. VI, 6) ca unul ce am luat *Duhul punerii de fiu* (Rom. VIII, 15).

«Duhul împreună ne ajută nouă întru slăbiciunile noastre și el însuși se roagă pentru noi cu suspinuri negrăite» (Rom. VIII, 26).

Atmosfera în care ne desfășurăm lucrarea noastră duhovnicească nu este întotdeauna destul de prielnică.

Ostilitatea spiritului laic cooperează cu erezia — dogmatică și morală la compromiterea misiunii noastre scumpe și la falsificarea adevărilor din propovăduirea cărora noi ne-am făcut o datorie de slujbă și un ideal de viață.

Sfântul apostol Pavel ne previne în întâia sa epistolă către Corinteni: «trebuie să fie și ezezuri între voi, ca cei lămuriiți să se facă arătați între voi» (I Cor. XI 19). De aceea să nu ne tulburăm și să nu ne lăsăm surprinși.

Coaliția adversarilor crucii este destul de organizată și unelirile ei sânt destul de îndemânatec camuflate.

Politicianismul este opac pentru luminile sfinte ale credinței. El se caracterizează prin obtuziune spirituală, prin materialism și prin necucerenie.

Biserica noastră a avut și are încă de suferit destule neisbânzi de pe urma superficialității lui morale și a intereselor lui inferioare — urmărite cu o perzistență în adevăr satanică.

Sectarismul, trufaș, anarhic și semimoral, asjiderea produce sistematic atăta tulburare în conștiința noastră și a păstoriților noștri.

Noi «cu darul lui Dumnezeu suntem ce suntem» (I Cor. XV, 10). Într'adevăr, de multeori, noi n'am fost la înălțimea chemării noastre slăvite. Griji streine de alturl de Evanghelia și de apostolatul nostru ne-au purtat pe cărări primejdioase

și ne-au ispitit la fel de fel de apostasii de dragul câștigurilor vinovate — și al ambițiilor deșarte.

Acolo unde slăbiciunea noastră n'a putut veghea și păzi — înșelăciunea altora a isbutit să răsbească și să cucerască.

Ba mai mult, unii dintre noi s'au lăsat amăgiți de minciuni frumoase învestmântate în graiu și și-au năpusit altarul închinării și smeririi lor — ispitii de «arama sunătoare» a propovăduitorilor mercenari și prefăcuți.

Strădania lor a fost «spre suprare» nu «spre zidire». Și astăzi ne putem întreba și noi cum întreba sf. Ap. Pavel pe Galateni: «unde este fericirea noastră?» (Gal. IV, 15).

Se cade însă să fim încredințați «că cel ce ne tulbură va purta judecata, ori care va fi» (Gal. V, 10).

De aceea, tu «nu crede pre tot duhul; ci ispitește duhurile de sunt dela Dumnezeu; că mulți proroci mincinoși au ieșit în lume»...

Așezământul binecinstitoarei noastre credințe este desăvârșit. Duhul Sfânt, *Duhul adevărului*, îl ține în lume de aproape 2000 de ani; oricine caută cu cuget curat mântuire în el nu se înșală; se vor fi răcit, e drept, și oameni fără de minte la conducerea lui — dar ei n'au putut schimba nimic după pofta inimii lor.

Credinciosul care cunoaște pe Dumnezeu *ne ascultă pe noi*» (I Ioan IV, 6) și nu se lasă în nici un chip abătut dela vatra evlaviei lui spre închinări străine.

Atâtea gânduri rele scornește azi mintea omenească; curg val scrierile tăgăduitorilor de Dumnezeu, de Hristos și de ortodoxie. Tu nu te lăsa răpit de înșelăciunea lor searbădă: «ispitește duhurile de sunt dela Dumnezeu». Hrisostom, Atanasie, Grigorie și Damaschin, pustnicii și mucenicii sfinteii noastre biserici n'au grăit nmai pentru veacul lor.

Din povața lor luminată de Sf. Dnh ne putem și noi cei de azi inspira mintea și încălzi inima, fără teamă: că «întru dragoste nu este frică» (I Ioan IV, 18).

Cu ajutorul lor putea-vom și noi următorii lor întru duhovnicie, să deosebim «duhul adevărului» de «duhul înșelăciunii».

Acte vechi

— Comunicate de Pr. IULIU MOLDOVANU din Laslaul român, prot. Târnava —

(Urmare)

Circulară privitoare la incasarea sidociei.

Prea cucernice protopope Kir Ilie al luncii noao iubite!

Pentru că a sa preasfințită Kesaro-crăiască și apostolească mrire bine au voit prin milostivul său decretum dela 23 Septembrie anul trecut 1784 ieși și mie prin înălțatul crăescul guvernul la 26 Iulie anul curgător 1785 comunicălu, au rânduit ca pensia mea și a vicareșului Ion Popovici dela preoți supt numele de *sidociei* să se strângă, dând tot preotul de toată familia sau gazda ce are sub parohia sa *doi creștari și jumătate* începând dela 1 zloa Noemvrie anul 1784 până la Noemvrie anul curgător, din care eu pensia mea pe an Zloți 4000 și a vicareșului Ion Popovici zloți 400 și prisosesc 60 pe rămăitor, făcânduși la întămplare de neajungere, să se dea la casa provincialcească și să se ție acolo pentru numita pricină, pentru aceasta pentru anii trecători pentru care prealnalțata mai sus numita crăiască mrire au fost poruncit la provențali ca să dea împro-

mut care trebuie să se întoarcă și să împlinească. Vei fi dator, fără toată zăbava, înștiințând pe preoții din protopopiatul tău, ca tot preotul care au ținut până acum parohia sa, satul său și fameliile sau gazda să dea deosebi *doi creștari și jumătate* din toată parohia sa, și precucernicia ta primind dela ei să aduci cvitanție până la câte fameli câți bani au trimes și ei să ție dea lângă aceia contracvitanție cu iscălitura sa până în câte fameli câți bani sau dat și așa fără toată zăbava strângând aceasta sidociei să aibi a aduce banii împreună cu contracvitanția a preotului și spețificia prisosințelor satelor, numărul gazdelor și a banilor dela cine ce ai primit, la noi la Săbii, așa făcând mila puternicului Dumnezeu să fie cu precucernicia ta, rămând

Săbii, 21 Octombrie 1785

de tot binele volor
Gedeon Nicițici m. p.

Nr. 568. Despre poruncile împărătești și tălmăcirea lor cu privire la «sloboda mutare» a locuitorilor.

Preacucernice protopope Kir Ilie al luncii I Pentru că dela crăescul guvern am primit un milostiv intimat dela 18 Noemvrie a. c. supt Nr. 8998 prin care arată că din reprezentajia vestitei table a varmeghii Belgradului de

«Tot cel născut din Dumnezeu biruște lumea, și aceasta este biruința care biruște lumea, credința noastră, că Isus este Fiul lui Dumnezeu». (T. Ioan V, 4, 5).

De aceea iubitul meu frate, «stai vite-jește pentru credința cea ce odată s'a dat sfinților!» (Iuda I, 3) și neputincioase se vor dovedi fără zăbăvă toate ostenele «proorociilor minciinoși» care dau asalt împotriva noastră, a bisericii noastre și a credincioșilor ei dreptslăvitori.

Frater iubitor,
Teofil.

A murit o mamă bună

În satul Mândra, revărsat în margine de drum, nu departe de bătrânul Olt, în satul cu plugari chiștei și muncitori, s'a stins din viață în chinuri grele o mamă bună.

Avea doi feciori și o fată. Pe unul l-a dat la școală și-a câștigat mătă învătătură și înțelepciune destulă. Era și după chip și asemănare, fiul ei. Mângăierea neprădănită a silelor bătrâne, razimul puternic al spatelor povărnite — era numai el.

Deși avea unde să locuiască, s'a ratat gânditoare într-o cameră tăcută; petrecând în post și rugăciune sfârșitul duros al vieții, se gândea zădărnice la școala ei, care în calitate de catehet în Făgăraș și profesor în Sibiu plămădea conștiința religioasă a elevilor săi, petărându-le avânturi românești și dragoste nefermă: pentru neam și lege.

Ea îi lăba mult, — ei așteptarea.

Ea știa că are pe cineva. Ei știa că atunci când se termină anul muncii încordate, va reveni la sânul ei cald — căci numai pe ea o mai avea, săci numai la ea se mai gândea. Numai ea îi mângăia în miliculi vieții sbrucinate, căreia l-a dat totul și ea nu l-a dat nimic.

Am înmormântat-o Duminecă, 26 Sept. a. c. Slujba înmormântării am oficiat-o subsemnatul împreună cu p. r. I. Cocan.

Duminecă a fost o zi frumoasă, cu soare cald și chemător... Tot satul a ținut de civițință să asiste și să o petreacă până la locul de vep-nică odihnă.

P. r. Cocan și subsemnatul în cuvântări potrivite am relesat alesele însușiri ale răposatei, atât de bine cristalizate în fiul ei: Ilie.

Și cum mergeam trîști și gânditori spre mormânt, cu cântări pioase, acompaniate de dangăniți clopotului jolic, privim îndurerat pe pînțele lile cum se sbrucina în spasmiile unei mari dureri sufletești.

Și când bulgărit nemilost se prăvălău repezi pe coslagul care cuprîndea ce-a avut el mai scump în lume, stropi smeriți de lacrimi

calde pălpălau în ochi-i oboșiți și un fior adânc... prelung l-a brăzdat fața ngălbenită.

Am simțit ce s'a petrecut în inima lui. Am pătruns gânda lui. A spus mamei sale ultimul cuvânt: «Mamă dragă, tu te odihnești în loc de feridre — dară eu oboit de greul vieții, chinul de slujburi de decepții, în preajma cui s'a mai via? Nu mai am pe nimeni... nu mai am pe nimeni».

Și e greu când n'ai pe nimeni... care să te iubească... să te înțeleagă.

A murit o mamă bună: Mama p. r. prof. Ilie Beleu. Dumnezeu să o ierte pe ea, Dumnezeu să-i mângăie pe ei, ca cu aceeași energie, căldură și avânt să lucre în via Domnului.

Șercaia, 28 Septembrie 1926.

Prot. V. Stoicanea.

Declarațiile dlui general Averescu

Reprezentanții presei au fost convocați în 28 l. c. dimineața la ora 10, la președinția consiliului de miniștri, de dl general Averescu, primul ministru, spre a li se face o comunicare în legătură cu tratatul italo-român, semnat la Roma în ziua de 16 Septembrie a. c.

Reținem din aceste declarații următoarele. Dl prim-ministru a zis:

«În chestiunile de politică exterioară opoziția nu numai că nu trebuie să facă greutăți guvernului, dar este dator să îi fie alături cu el.

De sigur nu cer o așa de mare favoare. Sânt în drept însă a cere mai multă prudență, chiar când se năruște adevărul, și consider dăunător peste măsură pentru țară atunci când se denaturează lucrurile sau se fac presupuneri gratuite».

Chestiunea Basarabiei:

«În privința aceasta părerile mele sunt cunoscute.

Le-am spus lămurit în public și când am fost rândul trecut la guvern, precum și cât am fost în opoziție:

«Basarabia ne aparține de fapt și de drept. Dreptul nostru nu se întemeiază pe ratificarea sau neratificarea tratatului din 1920, ci pe votul «Statului Țării» expresiunea legală a voinței poporului basarabean».

Despre ratificare, dl general Averescu a declarat:

«Ratificarea nu numai că va avea loc, dar ea nu poate întârzia, cum era cazul până acum, și, în fine, ea va crea o situațiune cu totul alta decât cea de azi.

Pot să mai adaug în fine, dacă prin imposibilitatea soluționării chestiunii Basarabiei, ar trebui să mai întârzie, România poate să fie convinsă că în ziua în care această chestiune s'ar pune cu dușmănie, nu se va găsi nici un guvern italian, care reprezentând sentimentul națiunii cum îl reprezintă atât de admirabil cel de azi, să nu alege în sprijinul nostru în mod efectiv și eficace».

INFORMAȚIUNI

Fuziunea. Comitetul executiv, parlamentar și președinții organizațiilor județene din Ardeal și Bănat, al partidului național de sub șefia dlor I. Maniu și N. Iorga, în ședința de Sămbătă, 25 Sept., ținută la Brașov, au hotărât să propună delegației permanente a partidului fuziunea partidului național cu partidul țărănesc. În ședința delegației permanente și a parlamentarilor partidului, ținută Duminecă, în 26 Sept., la clubul partidului național în București, punându-se la vot fuziunea, s'a admis prin aclamațiune. Congresul extraordinar al partidului se va ține în 10 Octombrie, pentru ratificarea fuziunii.

Despre Zălau. Adunarea generală a Asociațiunii, din anul acesta la Zălau, a dat prilej de învățături din multe puncte de vedere. Despre orașelul și ținutul din părțile ungurene, dl E. Bucuța scrie într'un ziar bucureștean: Zălau este un orașel de vreo 10.000 de locuitori, în care românii sânt aproape apariți de după război. Cei mai mulți dintre «domni» preferă să vorbească și azi limba majorității, care firește nu i a noastră. Când s'a pus peștra fundamentală a bisericii ortodoxe, ridicată azi cu oarecare asemănări de capela a Încoronării dela Alba-Iulia și pentru a cărei terminare ar mai trebui vreo 400.000 de lei, Gherla unită s'a cutremurat. Ce caută dușmanul bizantin în acest pământ sfânt al Sfintei Uniri? Țărani din satele vecine, cum era și acel moș dela Garuslău, cu dinții smulși de bolșevicii maghiari în 1918, care lui povestea de căciula de gloanțe dela Mihai scoase de ei de sub mal, au un vocabular în mare parte neînțeles de noi, barbar până la nerecunoaștere. Era un orașel și un ținut de părți ungurene de parcă anume ales, ca să facă tuturor ochilor vădite aceste două adevăruri: cât de greu li-ar fi altora, decât unor ardeleni, să se înțeleagă, fie și material, cu aceste suferite, și cât mai au încă de lucrat ei la ei acasă.

Invenția unui român. Soldatul Marin Boboc din reg. 5 infanterie (Giurgiu) a inventat o ingenioasă, foarte ieftină și simplă **cloctoare**, alcătuită dintr-o ladă de un metru cub, unde se pune o cutie de tablă cu două guri: una de turnat apă caldă, alta pentru curgerea ei. În capul cutiei, presărat cu nisip, se așează un sertar de lemn în care încep 250 ulei. Aparatul de cloctit mai are un termometru și două țevi pentru ventilație. O lampă simplă de petrol, în afară de ladă, încălzește apa. Construcția cloctoarei lui Boboc costă cam 400 lei. A făcut până acum 3 aparate, scoțând fiecare câte 250 pui pe lună. Specialiștii, interesându-se de acest sistem, și eventual patentându-se, s'ar putea răspândi în folosul sătenilor și al orașenilor.

Nou ziar. În Baia Mare, orașul de reședință al județului Sătmăr, a început să apară săptămânal un organ politic, social și economic,

jos dela 26 Noemvrie au înțeles precum popii, mai vărtos cei neuniți, norodului lor încredințat fac strămbă tălculă la milostivele porunci împărătești date pentru slobodă mutarea locuitorilor și precum că deacum aceia milă împărătească ar fi prin scoaterea din *lobăgie* ca slujbe să nu mai facă, și vestita tablă silindusă a aduce norodul la prea întreagă și buna înțelegere și la îndreptare, că nici pe stăpânirea varmegiei n'au ascultat, pentru aceea l. Crăiescul guvernului m'au ispicălit cu cumplită și supt prea grea pedeapsă, înfricoșare arătată, să s'a sfătuiască, ca să nu îndrăznească cineva din preoții înaltele porunci împărătești ale schimosi dela adevărată lor înțelegere, așa dar după puterea acestei milostive porunci foarte tare să poruncesă tuturor preoților din protopopiatul vostru, ca să nu îndrăznească împotriva prealnelor rânduieli ceva a cerca, nice a tălculi rău și strămb nice a schimosi dela chiar adevărată înțelegere lor, că unii ca aceia s'a vor pedepsi cu pedeapsă neiertată după cum sau pedepsit *papa Ion dela Micăsasa*, care în anul trecut împotriva prealnelor rânduieli rălele au urmat și statul nostru n'au ascultat, pentru care la prinsoare au căzut și a s'a desopri sau judecat, și care la 16 Noemvrie s'a va desopri prin noi și mirean va rămânea spre împlinirea rânduieli lui pedepsă,

de precum aceeași ai primit și la toți preoții ai vestit, și vor face din destul poruncii să ne înștiințezi.

Sau dat în Săbii, 9 noemvrie 1785.

De tot binele voit
Gedeon Nitchici m. p.

Nr. 392. Circulară pentru desrădăcinarea obiceiurilor rele dela oșpețe, înmormântări etc. (regularea stolei).

Preacucernice protoapoe Kir Ilie!

Pentru că l. K. guvernul prin milostivul său intimat dela 6 Iulie a. c. supt Nr. 1622 făcutoa rânduiala pentru venitul «*Stola*» adevăc a patrafirului preoților neuniți, și dela a sa chesare crăiască mărire înălțită n'au venit în formulare mai multă decât în șolar am îndrăznit a lua, pentru aceea trimis formulare Nr. 22 din care vei avea datorie la tot parohul un formular a da și tare a porunci ca nu după putere a lua venitul său al patrafirului să aibă, încă și aceasta poruncește l. K. guvernul după prealnalta rânduială împărătească fiindcă întru rumâni sau obicinuți la praznice, la botezuri și la îngropăciuni, la nuntă foarte mare oșpețe mănări și beuturi și îmbăltărită fără samă a să face, de unii să sărăcesc, cu acealea să să dezrădăcineaze dintru norod, fiindcă porunca biseri-

cească nui una cu aceia, ci au dat obiceiul a da și a face unele ca acealea mealele cum au fost la săraci să s'a facă, dară după aceea am simțit că alții au început a să oșpăta și săracii au fost uitați că mai bune gazde s'a vor face silind acealea, și preoților ce s'a cuvine mai lezne după formular vor plini, așa dară preoților să poruncește ca să s'a silască a dezvăța pe parohianii săi de obicinuițele și băuturile fără socoteală la mai sus numitele prilejuri și să dezrădăcineaze aceia, și așa singuri vor cunoaște că adăogă bunul său dară n'au scade, pentru care pricină și la gazde și la săracii sau dat poruncă.

Sau dat în Săbii în 20 avgust 1783.

de tot binele voit
Gedeon Nitchici m. p.
(Va urma)

Patriarhia Românească, acte și documente adunate de Arhim. *Tita Sîmedria*, și tip. cu cheltueala ministerului cultelor. București, tipografia Cărilor bisericești, 1926. — Volumul de 226 pag. cuprinde: păreri despre patriarhat, desbaterile din Sf. sinod, din senat și cameră, discursuri, scrisori, ceremonia investiturii și instalării ș. a., cu mai multe ilustrațiuni. Prețul?

